

Pravomoc soudu

Jestliže soud v řízení podle části páté o. s. ř. dospěje k závěru o nicotnosti rozhodnutí správního orgánu z důvodu nedostatku pravomoci správního orgánu věc rozhodnout, má podat návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu zvláštnímu senátu, neboť v tomto zvláštním případě nicotnosti rozhodnutí správního orgánu nenáleží vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí správnímu soudu, nýbrž právě zvláštnímu senátu. Podle závěrů dosavadní rozhodovací praxe zvláštního senátu je možné, aby na každé straně kompetenčního sporu stálo i více instančně uspořádaných orgánů veřejné moci, ovšem všechny orgány na jedné straně kompetenčního konfliktu musí sdílet shodný názor na otázku pravomoci k rozhodování v konkrétní věci. S ohledem na toto východisko judikatura zvláštního senátu požaduje, aby soud rozhodující o opravném prostředku nepodával sám návrh zvláštnímu senátu, ale nejprve o opravném prostředku rozhodl a případně tak sjednotil názor na otázku, který orgán má v řešené věci pravomoc rozhodnout, tak, že zruší rozhodnutí soudů nižší instance a zaváže prvostupňový soud k podání návrhu zvláštnímu senátu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 23 Cdo 1416/2021-170 ze dne 30.6.2021)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně KH TEBIS s. r. o. se sídlem v K.H., zastoupené JUDr. J.H., advokátem se sídlem v H.K., za účasti společnosti EC Kutná Hora s. r. o. se sídlem v K.H., zastoupená Mgr. L.Š., advokátem se sídlem v P., o nahrazení rozhodnutí Energetického regulačního úřadu (žaloba podle části páté občanského soudního řádu), vedené u Okresního soudu v Kutné Hoře pod sp. zn. 5 C 28/2020, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2020, č. j. 28 Co 223/2020-136, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2020, č. j. 28 Co 223/2020-136, a rozsudek Okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 20. 7. 2020, č. j. 5 C 28/2020-83, se ruší a věc se vrací Okresnímu soudu v Kutné Hoře k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Kutné Hoře jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 20. 7. 2020, č. j. 5 C 28/2020-83, uložil účastníci řízení povinnost sjednat s žalobkyní ke smlouvě o dodávce tepelné energie, uzavřené dne 3. 5. 2012, novou výši rezervovaného tepelného výkonu pro stanovení stálé složky dvousložkové ceny na hodnotu 12 MW namísto současných 14 MW sjednaných ve smlouvě o dodávce tepelné energie ze dne 3. 5. 2012, a to s účinností od 1. 1. 2018 (výrok I); dále rozhodl, že se tímto rozsudkem v plném rozsahu nahrazuje rozhodnutí správního orgánu - rozhodnutí Rady Energetického regulačního úřadu č. j. 03299-41/2018-ERU ze dne 12. 11. 2019 (výrok II), a rozhodl o nákladech řízení (výrok III).

Soud prvního stupně vycházel z následujícího skutkového stavu. Účastníci spolu dne 3. 5. 2012 uzavřeli smlouvu o dodávce tepelné energie podle § 76 odst. 3 zákona č. [458/2000](#) Sb., energetický zákon, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „energetický zákon“). Účastnice vystupovala jako dodavatel a žalobkyně jako odběratel. Z článku 7 předmětné smlouvy soud zjistil, že smlouva byla uzavřena na dobu určitou v délce trvání 8 let s možností jednostranného prodloužení ze strany dodavatele, a to nejvíce dvakrát, vždy o období tří let. Smlouva nabyla účinnosti dne 1. 10. 2014. V článku 6 odst. 4 byla sjednána cena za dodávku tepelné energie jako cena dvousložková s tím, že pevná složka je vztažena ke sjednanému rezervovanému výkonu 14 MW. Z přípisů účastníků za

období od 3. 5. 2017 do 11. 10. 2017 bylo zjištěno, že žalobkyně požadovala změnu rezervovaného tepelného výkonu, což účastnice odmítala. Žalobkyně v řízení předložila přehledy naměřených hodnot za období od září 2015 do září 2018, z nichž soud zjistil, že z naměřených hodnot v tomto období nebyla reálná potřeba tepelného výkonu vyšší než 12 MW. V čl. 6.1 smlouvy bylo uvedeno, že cena tepelné energie je tvořena v souladu se zákonem č. [526/1990](#) Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o cenách“), s prováděcí vyhláškou č. [580/1990](#) Sb. a v souladu s platnými cenovými rozhodnutími Energetického regulačního úřadu (dále také jen „ERÚ“).

Soud prvního stupně po právní stránce uzavřel, že kontraktační povinnost žalobkyně v řešené věci vyplývá z článku 3.3 cenového rozhodnutí ERÚ č. 2/2013, který uvádí, že v případě prokázání jiné dlouhodobé potřeby množství tepelné energie nebo tepelného výkonu, které odběratel doloží dodavateli do 30. 9., není-li dohodnuto datum pozdější, dodavatel nové hodnoty sjedná a pro stanovení stálé složky dvousložkové ceny uplatní nejpozdější od 1.1. následujícího roku. Soud uvedl, že žalobkyně v řízení prokázala, že v období od září 2015 do září 2018 nebyla nikdy reálná potřeba tepelného výkonu vyšší jak 12 MW. Z toho soud dovodil, že podle článku 6.1 smlouvy a článku 3.3 cenového rozhodnutí ERÚ bylo povinností účastnice sjednat novou cenu. Soud dále s ohledem na to, že cena tepelné energie se odvíjí od platných cenových rozhodnutí ERÚ, uvedl, že nelze smlouvu vykládat tak, že sjednaný tepelný výkon 14 MW jako pevná složka dvousložkové ceny byl jako fixní sjednán na celou dobu trvání smlouvy uzavřené na osm let.

K odvolání účastnice řízení Krajský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 10. 12. 2020, č. j. 28 Co 223/2020-136, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu na nahrazení rozhodnutí Rady Energetického regulačního úřadu ze dne 12. 11. 2019, č. j. 03299-41/2018-ERU, zamítl (výrok I), a rozhodl o nákladech řízení před soudem prvního stupně i o nákladech odvolacího řízení (výrok II). Odvolací soud zopakoval a doplnil dokazování a vycházel z následujícího skutkového stavu. Účastníci uzavřeli dne 3. 5. 2012 smlouvu o dodávce tepelné energie, kterou se účastnice zavázala celoročně žalobkyni dodávat tepelnou energii; smlouva byla sjednána na dobu 8 let ode dne její účinnosti, která nastala 1. 10. 2014, s tím, že účastnice jako dodavatel byla oprávněna nad rámec sjednané doby smlouvy prodloužit dobu trvání smlouvy nejvíce dvakrát na období 3 let s tím, že posledním dnem druhého období se smlouva mění na smlouvu na dobu neurčitou. Cena za dodávku tepelné energie byla sjednána jako cena dvousložková složená z pevné složky a složky za odběr s tím, že pevná složka se vztahuje ke sjednanému rezervovanému výkonu 14 MW a složka za odběr je vztahena ke skutečnému naměřenému odběru tepla. Pro případ dvou prodloužení trvání smlouvy o další 3 roky či následnou změnu smlouvy na dobu neurčitou si účastníci sjednali změnu výše sjednaného rezervovaného výkonu pro každé další období vzorcem pro výpočet sjednaného rezervovaného výkonu. Ke zvýšení sjednaného rezervovaného výkonu by mohlo dojít pouze dohodou smluvních stran. Pokud se smluvní strany nedohodnou, pak pro další období trvání smlouvy na dobu neurčitou platí sjednaný rezervovaný výkon 14 MW. Účastnice jako dodavatel byla oprávněna změnit sjednanou cenu o inflaci podle sjednaného vzorce a dále o veškeré zvýšení stávajících nebo nově zavedených daní, povinných odvodů, srážek, poplatků a jiných plateb uložených zákonem či orgánem státní správy či místní samosprávy v rozsahu, v jakém se takový finanční náklad promítne do ekonomicky oprávněných nákladů podle cenových předpisů.

Od účinnosti smlouvy došlo k tomu, že reálná potřeba tepelného výkonu nedosahovala 12 MW, což vedlo k tomu, že žalobkyně požádala účastnici řízení o snížení sjednaného rezervovaného výkonu od 1. 1. 2018, a to dopisy ze dne 3. 5. 2017, 25. 5. 2018, 29. 8. 2017, 27. 9. 2017 s tím, že k dopisům přiložila i přehled nejvyšší denní spotřeby tepelné energie odebírané od účastnice. Žalobkyně argumentovala tím, že snížení je ovlivněno pokračujícím zateplováním objektů, šetřením apod. Účastnice vždy návrh žalobkyně odmítla; v dopise ze dne 15. 5. 2017 uvedla, že by souhlasila se snížením rezervovaného výkonu na 12 MW za podmínky prodloužení prvního období trvání smlouvy o 4 roky. Rada Energetického regulačního úřadu rozhodnutím ze dne 12. 11. 2019, č. j.

03299-41/2018-ERU, zamítla rozklad žalobkyně a potvrdila rozhodnutí Energetického regulačního úřadu ze dne 20. 6. 2019, kterým byl zamítnut její návrh, aby byla účastníci uložena povinnost uzavřít s ní dodatek ke smlouvě o dodávce tepelné energie na hodnotu rezervovaného výkonu 12 MW.

Odvolací soud nejprve uzavřel, že ze smlouvy a jejích příloh, konkrétně z ujednání o vzorci pro změnu rezervovaného výkonu při prodloužení smlouvy, je jednoznačné, že sjednaný rezervovaný výkon 14 MW byl sjednán na celou dobu 8 let ode dne účinnosti smlouvy. Podle odvolacího soudu nelze z bodu I.2 přílohy č. 2 ke smlouvě, který uvádí, že je výkon „rezervován po celý kalendářní rok“, dovodit, že by rezervovaný výkon byl sjednán pouze na dobu jednoho roku. Odvolací soud následně uzavřel, že ERÚ nebyl oprávněn rozhodnout o návrhu žalobkyně, neboť nebyla dána jeho kompetence k rozhodnutí věci podle § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona, ani podle § 17 odst. 7 písm. b) energetického zákona; ani podle jiného ustanovení téhož zákona či jiného zákona. Odvolací soud poukázal na to, že výluky z rozhodovací pravomoci soudů ve prospěch správních orgánů je třeba vždy vykládat restriktivně a odkázal na závěry usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. [131/2002](#) Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zvláštní senát“), ze dne 13. 4. 2010, č. j. Konf 108/2009-11. Odvolací soud vycházel z toho, že podle § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona rozhoduje ERÚ spory o uzavření smlouvy podle uvedeného zákona mezi držiteli licencí či mezi držitelem licence a zákazníkem, když sám energetický zákon obsahuje v § 76 odst. 3 podstatné náležitosti smlouvy o dodávce tepelné energie, mezi nimiž je i cena tepelné energie. Z uvedeného soud dovodil, že ERÚ rozhoduje o povinnosti držitele licence s jiným držitelem licence či se zákazníkem uzavřít smlouvu přesně vymezeného znění s náležitostmi uvedenými v § 76 odst. 3 energetického zákona, pokud taková smlouva dosud nebyla mezi smluvními stranami uzavřena, případně pokud taková smlouva uzavřena byla, ale postrádá některou z podstatných náležitostí uvedených v § 76 odst. 3 energetického zákona; v posledně řečeném případě se pak může jedna ze stran domáhat uzavření ujednání o chybějící podstatné náležitosti. Odvolací soud s ohledem na nutnost vykládat výluky z rozhodovací pravomoci soudů restriktivně uzavřel, že za situace, kdy je mezi dvě subjekty uzavřena smlouva o dodávce tepelné energie, která má podstatné náležitosti podle § 76 odst. 3 energetického zákona, a jedna ze stran se domáhá změny některého z podstatných ujednání smlouvy o dodávce tepelné energie, není dána pravomoc ERÚ v takové věci rozhodovat.

Závěrem odvolací soud shrnul, že jestliže nebyla dána pravomoc správního orgánu věc rozhodnout, nezbylo odvolacímu soudu, než žalobu podle části páté o. s. ř. zamítnout. Odvolací soud rovněž uvedl, že vzhledem k tomu, že nejde o spor mezi soudem obecného soudnictví a soudem ve správním soudnictví, nebyl na místě postup podle § 104b o. s. ř. a nemohl tak věc předložit k rozhodnutí kompetenčnímu senátu.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně včasně podaným dovoláním, jehož přípustnost spatřovala podle § 237 o. s. ř. v tom, že napadené rozhodnutí závisí na řešení třech otázek procesního práva, přičemž při řešení první a třetí otázky se odvolací soud dle mínění dovolatelky odchýlil od rozhodovací praxe dovolacího soudu a druhá otázka dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena. Dovolatelka uplatnila dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci. První otázka dovolatelky se týkala zjevného rozporu mezi výrokovou částí a odůvodněním rozsudku odvolacího soudu. Dovolatelka namítala, že pokud ERÚ neměl pravomoc ve věci rozhodnout, jeho rozhodnutí je nicotné, a otázka postupu civilního soudu, který je nicotnost rozhodnutí správního orgánu povinen v řízení podle části páté o. s. ř. zkoumat, již byla dovolacím soudem řešena. Odvolací soud podle dovolatelky postupoval v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu, když vlastně konstatoval nicotnost rozhodnutí ERÚ a následně žalobu meritorně zamítl. Dovolatelka poukázala konkrétně na rozpor s nálezem Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2001, sp. zn. III. ÚS 86/01; dále na rozpor s usnesením zvláštního senátu ze dne 5. 3. 2012, č. j. Konf 53/2011-25. Podle dovolatelky měl

odvolací soud, pokud dospěl k závěru, že je rozhodnutí správního orgánu nicotné, v souladu s citovanými rozhodnutími zrušit rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení o žalobě zastavit, případně věc vrátit soudu prvního stupně s pokynem k jejímu předložení zvláštnímu senátu. Dovolatelka namítala, že odvolací soud svým vnitřně rozporným rozhodnutím zasáhl do jejího práva na soudní ochranu, když výrokem o zamítnutí žaloby konstatoval správnost rozhodnutí správního orgánu, ačkoli z odůvodnění plyne, že odvolací soud považoval rozhodnutí za nicotné.

Druhá otázka dovolatelky, kterou formulovala jako otázku dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu neřešenou, se týkala toho, zda lze cenu tepelné energie uplatňovanou v rozporu s kogentními cenovými předpisy považovat za sjednanou cenu coby povinnou náležitost smlouvy o dodávce tepelné energie ve smyslu § 76 odst. 3 písm. d) energetického zákona, a zda je v takovém případě dána pravomoc ERÚ věc rozhodnout. Dovolatelka poukázala na znění § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona, podle něhož ERÚ rozhoduje spory o uzavření smlouvy, a dovodila, že řešený spor o sjednání ceny tepla by bylo možné řešit buď uzavřením nové smlouvy, nebo uzavřením dodatku ke stávající smlouvě, přičemž ať již dodatek či smlouva samotná podle dovolatelky naplňují definici pojmu „smlouva“ užívanou v § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona. Dovolatelka poukázala na závěry komentářové literatury, podle níž spor o uzavření smlouvy může spočívat jak v konfliktu, zda je druhá strana povinna smlouvu vůbec uzavřít, tak v konfliktu o určité obsahové náležitosti. Ujednání o ceně je pak obligatorní obsahovou náležitostí, a jestliže nebyla sjednána v souladu s právními předpisy, je třeba takové cenové ujednání podle názoru dovolatelky hodnotit jako neplatné. Podle dovolatelky je ujednání o ceně nutné považovat za neplatné od dne 1. 1. 2018, neboť od tohoto data měla účastnice povinnost sjednat a uplatňovat novou cenu tepla; tato povinnost jí byla stanovena cenovým rozhodnutím ERÚ coby právním předpisem kogentní povahy. Dovolatelka odkázala také na komentář k § 76 energetického zákona, podle něž je ujednání o ceně neplatné podle § 580 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále také jen „o. z.“), jestliže sjednaná cena překračuje výši ceny regulované. Dovolatelka tedy namítala, že ujednání o ceně bylo v době zahájení správního řízení absolutně neplatné a k takové neplatnosti mělo být přihlíženo z moci úřední. Odvolací soud tedy správně konstatoval, že ERÚ je nadán pravomocí rozhodovat o uzavření ujednání o chybějící podstatné náležitosti smlouvy, následně ovšem nesprávně vyhodnotil, že cena byla sjednána a žalobkyně se domáhala pouze její změny. Podle dovolatelky soud nesprávně posoudil otázku, zda měl ERÚ v řešené věci pravomoc rozhodnout, což mělo za následek nezákonné rozhodnutí.

Třetí otázka dovolatelky, při jejímž řešení se odvolací soud měl odchýlit od ustálené rozhodovací praxe, se týkala procesního postupu odvolacího soudu v případě, kdy dospěl k závěru, že soud prvního stupně neměl o žalobě podle části páté o. s. ř. rozhodnout, neboť v předchozím správním řízení nebyla dána pravomoc správního orgánu. Dovolatelka v tomto ohledu namítala, že reálně mezi soudy a správním orgánem vznikl kladný kompetenční spor, který měl být podle jejího mínění řešen postupem podle zákona č. [131/2002](#) Sb., o řešení některých kompetenčních sporů, v platném a účinném znění, (dále jen „zákon o kompetenčních sporech“). Dovolatelka poukázala na závěry literatury, podle níž dojde fakticky ke vzniku kladného kompetenčního sporu v případě, že se žalobce obrátí na civilní soud s žalobou podle části páté o. s. ř. ve věci, v níž neměl správní orgán pravomoc rozhodnout, protože v dané věci byla dána pravomoc soudu v řízení podle části první až čtvrté o. s. ř. V takovém případě vznikne kladný kompetenční spor mezi správním orgánem, který rozhodnutí vydal, a civilním soudem. Na shodný judikatorní závěr poukázala dovolatelka citací usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2010, sp. zn. 32 Cdo 4775/2009. Dále citovala usnesení zvláštního senátu ze dne 8. 1. 2007, č. j. Konf 20/2006-5, podle jehož závěru odvolací soud nemůže v průběhu odvolacího řízení podat návrh na řešení kompetenčního sporu, i když se domnívá, že civilní pravomoc tu není dána; v takovém případě by měl rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit a zavázat jej k tomu, aby návrh podal on sám. S ohledem na výše uvedené dovolatelka navrhla, aby odvolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Účastnice řízení ve vyjádření k dovolání uvedla, že odvolací soud vedle svého závěru, že ERÚ pravděpodobně nebyl příslušný k rozhodování tohoto sporu, uvedl, že žalobkyně nemá nárok na změnu rezervovaného tepelného výkonu. Bylo by tak nepřiměřeně formalistické trvat na tom, aby odvolací soud řízení z procesních důvodů zastavil a žalobkyně byla nucena podat novou žalobu. Otázka pravomoci ERÚ byla jen jedním ze závěrů rozsudku odvolacího soudu a podle názoru účastnice tak nemůže být dovolání zpochybňující řešení otázky pravomoci ERÚ přípustné, neboť napadený rozsudek stojí na více závěrech, z nichž každý sám o sobě vede k zamítnutí návrhu. Účastnice dále rozporovala argumentaci dovolatelky týkající se kladného kompetenčního konfliktu, který podle jejího názoru v řešené věci nevznikl. Rovněž nesouhlasila s dovolatelčinou argumentací ohledně toho, že v řešené věci chyběla podstatná náležitost smlouvy o dodávce tepelné energie, konkrétně ujednání o ceně. Podle účastnice nelze dovodit absolutní neplatnost ujednání předmětné smlouvy, i kdyby soudy dospěly k závěru, že čl. 3.3 cenového rozhodnutí ERÚ č. 2/2013 je kogentní povahy. Nadto uvedla, že předmětná smlouva není v rozporu s cenovým rozhodnutím ERÚ, a shrnula, že argumentace dovolatelky ohledně absolutní neplatnosti ujednání o ceně není správná a stejně tak není správný na ni navazující názor, že byla dána pravomoc ERÚ věc rozhodnout podle § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona. Účastnice tedy navrhla, aby dovolací soud dovolání žalobkyně odmítl, případně zamítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. září 2017 (viz čl. II zákona č. [296/2017](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“. Po zjištění, že dovolání podala osoba oprávněná zastoupená advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), Nejvyšší soud posuzoval, zda je dovolání přípustné.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné. Předně je třeba vyřešit druhou otázku dovolatelky týkající se pravomoci ERÚ rozhodnout předmětný spor, neboť řešení této otázky je stěžejní pro to, zda se soud bude zabývat i zbývajícími dovolatelčinými námitkami, neboť ty se vztahovaly k procesnímu postupu soudů v případě, že soud v řízení podle části páté o. s. ř. dospěje k závěru, že správní orgán neměl pravomoc ve věci rozhodnout.

Otázka, zda do pravomoci ERÚ rozhodovat spory o uzavření smlouvy podle § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona spadá i spor smluvních stran o změnu ujednání o ceně, dosud nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu řešena.

Podle § 7 odst. 1 o. s. ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.

Podle § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona Energetický regulační úřad rozhoduje spory o uzavření smlouvy podle tohoto zákona mezi držiteli licencí nebo mezi držitelem licence a zákazníkem a spory o omezení, přerušování nebo obnovení dodávek nebo distribuce elektřiny, plynu nebo tepelné energie z důvodu neoprávněného odběru nebo neoprávněné distribuce.

Pro řešení otázky, zda do pravomoci ERÚ podle § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona spadá i pravomoc rozhodovat spor o změnu ujednání o ceně tepelné energie jakožto podstatné náležitosti smlouvy o dodávce tepelné energie, je třeba vyložit, jaké spory lze zahrnout pod pojem „spor o

uzavření smlouvy“, s nímž citované ustanovení energetického zákona pracuje. V odborné literatuře je zastáván názor, že spor o uzavření smlouvy může spočívat jak v konfliktu o tom, zda je druhá strana povinna smlouvu vůbec uzavřít, tak v konfliktu o určité obsahové náležitosti. Viz blíže Zdvihal, Z., Svěráková, J., Med, J., Osadská, J. a kol. Energetický zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020; komentář k § 17. V nyní projednávané věci ovšem nelze přisvědčit dovolatelčině argumentu, že spor smluvních stran o změnu ujednání o ceně je sporem o podstatnou náležitost smlouvy. Ze skutkových zjištění soudů obou stupňů totiž vyplývá, že strany se při uzavření smlouvy roce 2012 na ceně shodly, tj. byla platně ujednána podstatná náležitost smlouvy o dodávce tepelné energie. Spor vznikl až v okamžiku, kdy žalobkyně požadovala změnu ujednání o ceně tak, aby byla v souladu s později vydanými cenovými předpisy, konkrétně s čl. 3.3 cenového rozhodnutí ERÚ č. 2/2013. Z uvedeného je zřejmé, že se tedy jednalo o spor nikoli o uzavření smlouvy, jehož rozhodování je ERÚ svěřeno v § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona, nýbrž o spor o změnu smlouvy, jehož rozhodování náleží civilním soudům. Nelze opomenout ani skutečnost, že zákon o cenách na situaci vzniklou mezi účastnicemi pamatoval výslovně v § 7 odst. 2, podle něhož mohou strany smlouvy odstoupit od smlouvy ve lhůtě podle § 7 odst. 1, nedohodnou-li se na cenách odpovídajících novým úředně stanoveným cenám nebo uplatněnému způsobu věcného usměrňování cen. Uvedenou úpravu odvolací soud správně reflektoval a v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 21 Cdo 5205/2007, uzavřel, že nedošlo-li k odstoupení od smlouvy podle § 7 odst. 2 zákona o cenách, platí ceny, které si účastníci ujednali. Nelze tedy přisvědčit ani argumentu žalobkyně, že okamžikem rozporu s cenovými předpisy se ujednání o ceně stalo absolutně neplatným.

Výše uvedený závěr o tom, že spor o změnu smlouvy, který mezi stranami vznikl, nelze podřadit pod spor o uzavření smlouvy ve smyslu § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona, je podpořen rovněž judikaturou formulovaným pravidlem o restriktivním výkladu výluk z rozhodovací pravomoci soudů ve prospěch správních orgánů. Závěr o nutnosti restriktivního výkladu výluk z rozhodovací pravomoci soudů vychází z toho, že svěřené pravomoci správnímu orgánu rozhodovat soukromoprávní spor představuje odnětí nejvlastnější pravomoci soudu, tj. pravomoci rozhodovat spory ze soukromoprávních vztahů v nalézacím řízení. K tomu viz například usnesení zvláštního senátu ze dne 13. 4. 2010, č. j. Konf 108/2009-11, či usnesení zvláštního senátu ze dne 14. 7. 2015, č. j. Konf 26/2014-18, dále usnesení zvláštního senátu ze dne 4. 12. 2017, č. j. Konf 13/2016-20, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. 23 Cdo 5030/2017. V řešené věci by tedy bylo v rozporu s citovanou judikaturou vyložit extenzivně pojem sporu o uzavření smlouvy ve smyslu § 17 odst. 7 písm. a) energetického zákona tak, že pod tento pojem spadá i spor o změnu smlouvy.

Z výše uvedeného vyplývá, že odvolací soud posoudil otázku pravomoci ERÚ rozhodnout spor o změnu smlouvy o dodávce tepelné energie správně, když dospěl k závěru, že ERÚ v tomto případě neměl pravomoc věc rozhodnout.

Následný procesní postup odvolacího soudu, proti němuž dovolatelka brojila v rámci své argumentace ke zbývajícím dvěma procesním otázkám, však již správný nebyl. Dovolatelce lze přisvědčit v její námitce, že odvolací soud postupoval nesprávně, pokud v řízení podle části páté o. s. ř. dospěl k závěru, že ERÚ neměl pravomoc spor rozhodnout, a následně žalobu o nahrazení rozhodnutí ERÚ zamítl. Ustanovení § 250i o. s. ř. totiž výslovně umožňuje soudu v řízení podle části páté o. s. ř. žalobu zamítnout pouze tehdy, dospěje-li soud k závěru, že správní orgán rozhodl správně. Jestliže ovšem odvolací soud dospěl k závěru, že ERÚ neměl v řešené věci pravomoc rozhodnout, nastala zvláštní situace kladného kompetenčního sporu podle § 1 odst. 1 písm. a) zákona o kompetenčních sporech mezi správním orgánem, který již vydal pravomocné rozhodnutí, a civilním soudem. Správní orgán již v dané věci vydal pravomocné rozhodnutí a stejnou pravomoc si osobuje i soud civilní. I když se jedná o soud v řízení dle části páté o. s. ř., a nikoliv soud v řízení dle části první až třetí o. s. ř., který zaujímá toto stanovisko, lze považovat tuto situaci za reálně vzniklý kladný kompetenční spor, k jehož řešení je povolán zvláštní senát dle § 1 zákona o kompetenčních

sporech (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2010, sp. zn. 32 Cdo 4775/2009). Pravomoc vyslovit nicotnost rozhodnutí správního orgánu má v tomto specifickém případě zvláštní senát, nikoliv správní soud. K tomu viz Svoboda K., Smolík P., Levý J., Šínová R. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, komentář k § 250j.

Z výše uvedeného vyplývá, že jestliže soud v řízení podle části páté o. s. ř. dospěje k závěru o nicotnosti rozhodnutí správního orgánu z důvodu nedostatku pravomoci správního orgánu věc rozhodnout, má podat návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu zvláštnímu senátu, neboť v tomto zvláštním případě nicotnosti rozhodnutí správního orgánu nenáleží vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí správnímu soudu, nýbrž právě zvláštnímu senátu. Podle závěrů dosavadní rozhodovací praxe zvláštního senátu je možné, aby na každé straně kompetenčního sporu stálo i více instančně uspořádaných orgánů veřejné moci, ovšem všechny orgány na jedné straně kompetenčního konfliktu musí sdílet shodný názor na otázku pravomoci k rozhodování v konkrétní věci. S ohledem na toto východisko judikatura zvláštního senátu požaduje, aby soud rozhodující o opravném prostředku nepodával sám návrh zvláštnímu senátu, ale nejprve o opravném prostředku rozhodl a případně tak sjednotil názor na otázku, který orgán má v řešené věci pravomoc rozhodnout, tak, že zruší rozhodnutí soudů nižší instance a zaváže prvostupňový soud k podání návrhu zvláštnímu senátu. K tomu viz podrobněji závěry usnesení zvláštního senátu ze dne 8. 1. 2007, č. j. Konf 20/2006-5, a usnesení zvláštního senátu ze dne 30. 6. 2006, čj. Konf 132/2005-7. Při aplikaci uvedeného závěru na řešenou věc dovolací přistoupil ke zrušení rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně, neboť jejich rozhodnutí se rozcházela v názoru na otázku pravomoci ERÚ věc rozhodnout (a potažmo i v názoru na pravomoc soudů věc rozhodnout). Dovolací soud tímto sjednotil názor soudních instancí tak, že pravomoc ERÚ rozhodnout předmětný spor nebyla dána (viz argumentace výše). Soud prvního stupně v dalším řízení tedy podá návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu zvláštnímu senátu podle § 3 zákona o kompetenčních sporech.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)